

Datum 2020-12-16
Diarienummer 1315/20

Infrastrukturdepartementet
i.remissvar@regeringskansliet.se

Diarienummer I2020/02346

Göteborgs Stads yttrande över remiss Innovation genom information, Öppen datautredningens huvudbetänkande SOU 2020:55

Yttrande

Göteborgs Stad är på en övergripande nivå positiv till förslaget som redogörs för i huvudbetänkandet Öppna data. Lagen utgör ett viktigt ramverk för att samhällets olika aktörer ska kunna bidra till att nyttja informationen på det värdeskapande sätt som huvudbetänkandet lyfter fram. Lagstiftningen utgör en första legal förutsättning för att bygga vidare på nyttjandet av information som delas. Information i digital form har ett stort socioekonomiskt värde och utgör en betydelsefull källa för innovation och teknisk utveckling.

Kommuner och regioner står inför betydande utmaningar kopplade till exempelvis demografi, ökande krav på servicenivå, tillgänglighet, transparens och effektivitet. En del av lösningen kan vara digitalisering, vilken genom nya arbetssätt inom exempelvis välfärdsteknik förväntas kunna bidra till ökad kvalitet, kundnytta och effektivitet. Öppen data och delande av viktig offentlig information ger förutsättningar för innovation som underlättar människors vardagsliv. Det är av stor vikt att säkerställa att rätt information finns tillgänglig och kan utbytas på ett effektivt och säkert sätt. För att kunna ta tillvara digitaliseringens möjligheter behövs en effektiv drift och förvaltning av den digitala miljön genom infrastruktur, tjänster och funktioner både lokalt och nationellt.

Göteborg Stad ser ett behov av att på en nationell nivå ta ett samlat grepp för att bistå i en operationalisering kring en sammanhållen IT-infrastruktur samt standarder för öppna data, vilka tydligt tar sin utgångspunkt i direktiv, principer och standarder inom EU. Mätningar visar att Sveriges arbete med öppna data i många delar ligger efter jämförbara länder och vi kan ha mycket att lära av de framgångsfaktorer som identifierats utifrån andra länders arbete. Lagstiftningens ramverk och utredningens genomlysning kring begrepp, grunddata, former för säkert informationsutbyte osv är bra, men utvecklingen behöver genomföras snabbare och mer samordnat. Ett

samordnat nationellt arbete för öppna data är en av förutsättningarna för att denna målbild ska kunna uppnås. Myndigheten för digital förvaltning konstaterar att ”Bestämmelserna om formatkrav, kräver både tekniska och juridiska kunskaper. För att myndigheter och offentliga företag ska kunna uppfylla den nya lagens krav finns det behov av lättillgänglig och tydlig information, men även annat stöd såsom forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.”

Huvudbetänkandet innehåller förslag som påverkar kommunens självbestämmande gällande avgiftsnivåer och förbud mot avtal om exklusiva rättigheter till informationen. Utredarnas bedömning är att inskränkningen i det kommunala självstyret är en förutsättning för att genomföra öppna data-direktivet. Göteborgs stad noterar att det inte hör till vanligheterna att de avgifter som kommunerna tar ut fastställs utifrån en nationell nivå och ser ett behov av en djupare analys av de ekonomiska konsekvenserna för den kommunala sektorn. De budgetmässiga konsekvenserna av förslagen beträffande tillgängliggörande på eget initiativ samt formatkrav bedöms i betänkandet kunna hanteras inom befintliga anslag. Staden upplever att huvudbetänkandet inte tydliggör vad detta innebär på exempelvis på en kommunal nivå. I samband med analysen av lagstiftningens ekonomiska dimension anser Göteborgs Stad att frågan om en eventuell ekonomisk kompensation till lokala myndigheter från en nationell nivå behöver utredas.

Erfarenhet visar att den privata sektorn gärna tar del av tjänster som kommunen har finansierat utvecklingen av, exempelvis arbetet med utveckling av särskilt värdefulla data utan att bidra till finansiering. Göteborgs Stad har svårt att utläsa hur förslaget i huvudbetänkandet skapar incitament för privata aktörer att bidra till byggandet av ett delande, transparent och digitaliserat samhälle.

Öppna data-lagen ger en möjlighet för användare att få till stånd en överprövning av hur information tillhandahålls i ett visst fall. I syfte att uppnå en rimlig arbetsbörda för myndigheterna föreslår lagstiftaren att besvärshänvisning enbart skrivs i de fall då begäran om vidareutnyttjande avslås. Göteborgs Stad ser en risk i att det blir olika förfaranderegler och instansordningar beroende på om det är ett beslut som begränsar tillgången till informationen eller om det är ett beslut som begränsar vidareutnyttjandet av data. Detta gäller i synnerhet för kommunala bolag som i det första fallet ska ta emot överklagandet och göra en rättidsprövning medan överklagandet i det andra fallet ska skickas direkt till överklagandeinstansen. Det kan finnas en risk för att det uppstår oklarheter och fel i handläggningen.

Utredningen belyser tydligt skiljelinjerna mellan vad som avses som information som publiceras som öppen data respektive vad som är handling enligt Offentlighetsprincipen. Göteborgs Stad ser dock att lagförslaget behöver förtydligande beträffande handlingar som lämnas ut med förbehåll

enligt Tryckfrihetsförordningen. Frågor gällande känsliga data och sekretess i lagförslaget bedöms behöva ytterligare belysning. Myndigheterna behöver stöd i att säkerställa att tillgängliggjorda uppgifter uppfyller lagstiftarens krav. Ett argument för detta är att den behandling som kommer att ske av tillgängliggjorda data vid publiceringstillfället är okänd. Utredningen innehåller förslag på krav på myndigheters bedömning gällande Sveriges säkerhet eller informationssäkerhet i övrigt vid tillgängliggörande av information. Ett myndighetsansvar vid tillgängliggörandet är begränsat till att bedöma den information som myndigheten förvarar. Stora mängder aggregerade data kommer att kunna hämtas hos olika myndigheter av den som önskar vidareutnyttja informationen. Göteborgs Stad ser stora svårigheter för enskilda myndigheter att överblicka och bedöma om information som eventuellt kan komma att aggregeras kan inverka negativt på Sveriges säkerhet eller informationssäkerhet i övrigt. För att myndigheter och offentliga företag ska kunna uppfylla de krav som ställs finns det stort behov av stöd av exempelvis vägledningar och forum för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

I Västsverige driver Västra Götalandsregionen tillsammans med ett antal kommuner ett regionalt utvecklingsarbete i syfte att tillgängliggöra öppna data kopplat till tydliga formatkrav. Kommuner och regioner har stora mängder information som har potential att tillgängliggöras som öppna data och som kan bidra till utveckling och innovation. Inom ramen för det regionala samarbetet kring öppna data tillgängliggörs idag data och tjänster rörande exempelvis befolkningsstatistik, geo-data, trafikinformation, bullernivåer, metrologiska data och luftkvalité. Göteborgs Stad ser tillsammans med Västra Götalandsregionen ett stort behov av ett tydligt, nationellt uppdrag i att leda, hålla samman och stötta i arbetet med digitalisering i hela landet. Staden ställer sig positiv till huvudbetänkandets förslag att DIGG (Myndigheten för digital förvaltning) bör ges detta uppdrag.

Göteborg den 16 december 2020
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld